

տողներ իսկ եղան : Տարբերակ է հիմա
այ Տեղի Նե-ը որ ֆիզիկական զորու-
թեամբ տկար կը գտնէ զինքը : Դիտելի
է որ ոչ մէկ լրագրող յարձակեցաւ Պ. Սը-
ւաճեանի դէմ , պարտաւոր մը որ արուես-
տէն եղողներուն դարձանք կը շարժէ ,
վասն զի Լոնտոնի լրագրութիւնը նախ
վաճառեցին իրարմէ կը քննադատէ նա-
րինքը : Երբեմն արուեստագետ մը տա-
րինքը կը ճգնի անոնցմէ զրուստները
կը խելու համար : Եթէ յիշենք ուրիշներու
իւրեքան կրած հաւանքները , ինչպէս Բա-
տէրէվաճին , իրաւունքը պիտի տանք զար-
մացողներուն :

Յուսակից կը սպասենք աւելի փա-
յուսն եւ աւելի ընդարձակ յաղթանակ-
ներու :

ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ԱՌՋԵՒ

Խ Ե Ղ Դ Ի Չ Ե Ն Բ

Եղեանադատ ատենակից Եղեանադա-
տիւնները չունին առջեւ , բայց կրնան
մէկ թէ ժամանակէ մը ի վեր անոր ամ-
բաստաններուն տնօրէններուն վրայ նըս-
տող հայերուն թիւը կ'աւելնայ : Դրամ-
արկը կորուստ , հրծիգ , դրամանիւզ , դա-
նոյն ու ատրճանակ գործածող եղեանա-
դործներու թիւը կը շատայն հնազանդէ :

Անցեալ շաբթու դարձեալ անոնցմէ
հինգին դատը ատենակցեալ Եղեանադատ
ատենակից ատեւե , — հինգ խնդիրներ
որք անորոշմամբ խնդրաման ըրած էին
վէգիլի խանը ընտելող Սոսէի Յովնանէսը :

Սոսէի Յովնանէսը քանի տարի է որ
Թագաւոր ձգելով Պալիս եկած էր , կեովն
ու գաւազնեւորուն ապրուստը ճարելու :
Գաւաթ մը ջուրը հինգ փողոյի ծախող
լրագրագետի մը ըրով կտրելի՝ Ե ճարե-
տութիւն երեսակայել : Սա իրաւ է որ
իր տնեկակիցները , ծերունիին ըսով յը-
րամի հոտ տուած եւ զայն ձեռք անցը-
նելու ցանկութեամբ վառուած , զիտը
մը ժամը 11/3ին միջոցները կը յարձակին
իրենց օրակները վրայ , երկաթով զլխուն
կիշնեն ու մատներով կոկորդը կը սեղ
անն : վրան հազիւ թոշունի մը հողի մը
նայած՝ խնդր ծերունի , փողոյի զիտը
դրուծեն մը վերջ , ձայնը կ'ուրդուն մէջ
կը մարի , արեան կաթիլներ իր տոգոյն
շրթները կը գունակորեն ու տնեկակին
սանդուխին վրայ անկնդան կ'իյնայ :

Ոտակաւորութեան քանցած ընտելութեան
վրայ , Յովնանէսի տնեկակիցներէն առջի
Մանուկ , օրապաշտ Ակոր , Էւալուսի (սի-
կաղիթի թուղթ ծախող) Կարապետ , լիմ-
նէ Յովնանէս եւ այլա՝ Յակոբ կը ձեր-
բակալուին ու կը բանտարկուին :

Տեսայ զիրենք , Եղեանադատ ատենակից
ատեւե , ամբաստանելոց Եղեաններուն վը-
րայ շարունակ :

Մանուկ , Բաղդիցի առողջ ու կորովի
երիտասարդ մը , թխտոյն կարմիր աշ-
տեր , արեւելեան գեղեցիկ աչքեր , սեւ
յոնքեր ու թարթիչներ : Աչքերուն մէջ
տարին ըսած էր : Անհանգիստ ու տնե-
ղոտ շարժումներով , զգոն դէմք մը ու
ներ : Երեւոյ միշտ մէկ կողմ կը դարձնէր
ու աչքերը կը յառէր դատարանին հակա
պատահանին , ուրիշէ դուրս կ'երեւար
զուարթ ու ցանկալի բնութիւնը իր գե-
ղեցիկ հեռապատկերով :

Օտակաւոր Յակոբ 35 տարեկան , մի-
ջահասակ , թխտով մէկն էր , հանդարտ
դէմքով : Միայն Նախադանին հարցմանց
պատասխանած միջոցին , քիչ մը կը չի-
թէր ու թուրքերը կը կլլէր :

Բեաղըտնի Կարապետ , գաւառական
տարագրով , ցնցողներ հագած 30 35
տարեկան խեղճ մարդ մը որ միշտ աչ-
քութիւն կ'ուզէր կեղծել , թէպէտ դէմք
ալ զայդ կ'ապացուցանէ :

Վանքի Յակոբ այլա՝ տարագրով , կա-
պոյտ ստուգ շալվարով 50-55 տարեկան
միտմիտ դէմքով մարդ մը , իսկ լիմնէ
Յովնանէս 22 տարեկան պատանի մը ,
անհող կեցութեամբով եւ իր անկողութեանը
վրայ վատած դէմքով :

Այս արևմտադարձ Եղեանադատ Ատ-
ենակից հինգ նիտերը դրուեց , Մանուկին
ձեռքերուն վրայ մարդկային եղանակներու
հետքեր տեսնուած էին : Մանուկ ուղեց
ապացուցանել թէ անոնք կատուի թա-
թիկներէ յառաջ եկած սկրթութեան են :
Ըսած թէ Ղաւթիայէն անցած ատեն
երկու կտոր տակաւ թոք անկողով դր
պանը դրած էր եւ վէգիլ խան տնեկակը
բերելով կրած ատեն , խանին փոխիլը
ուզած էր իրեն սեղանակից ըլլալ : Ինք
մերժած էր . սոսոր վրայ կատուն թողնել
մէկ կտորը զողացած ատեն փողոյի կտի
մը տեղի ունեցեր էր իրենց միջեւ . հե-
տեւութիւնը , կատուն զինքը վերադարձ
ու ձեռքերը ձանկեր էր : Ոչ կատուն
եկաւ հաստատել այս դէպքը , ոչ ալ Մա-
նուկ կրցաւ թողնելու ատեն տեղը ցու-
ցնել :

Օտակաւոր , դէպքը տեղի ունեցողուն
պէս , առանց օտարականութեան իմաց տա-
լու , սուսէին զիտը անորոշողներ վրայէն
վերցնելով իր անկողին վրայ տարածած
էր . այս պարագային թէ՛ իր մեղակցու-
թեան ապացոյց համարուած եւ թէ ոճրին
հետքերը անյայտ ընկուտ կոտակները
յարուցած էր : Յակոբ չկրցաւ կատուած-
ները փարատել :

Բեաղըտնի Կարապետ , իր ընկերնե-
րուն իբր փրկութեան միջոց մը , պահ
մը թաղութիւնը բազմապատկեց : Ոճրին
հեղինակութիւնը — նախնական հարցու-
քներով ատեն — անպարտ արձակ
ուղղորդուն վրայ նետեց ու խել մը հա-
կատական բազմաթիւութիւններ տուաւ :

Այսին Մանուկ եւ Լիմնէի Յովնան-
նէս միեւնոյն ատեն ոճրին վայրը զե-
նուած էին , ըսուած էր : Ասոնք հակա-
ռակը կը պնդէին : Դատարանը չէմքն
թուրա՛նք դուրս հանել տալով : Մանուկը
առանձին հարցաքննեց : Յետոյ Յովնան-
նէս ալ ներս բերել տուաւ , եւ երես
աւ երես խօսեցին տալով , իրարու ք-
որովին հակասական պատասխաններ
տուին , որով լիմնէի Յովնանէսի ամ-
բաստանութիւնը աւելի ծանրացաւ ու
սա Մանուկը ըրով տեղափոխեցաւ :

Պիտի հարցնէր թե՛ Եղեան թէ ամբա-
ստանները պաշտպանելու համար ջան-
քեր չեղա՞ն , փաստաբաններ ինչ խո-
սեցան : Շապուհն էջ . պահանջեց որ ըս-
պանեալին տնեկակին մէջ ընտելութիւն մը
կատարուի իմանալու համար թէ աս-
տի Յովնանէս իրա՞ւ անորոշելի ինչով ա-
տեն կաթուածանքներ եղել ու ինչուով
զլուրը փայտերուն զարնուելով արիւ-
նտեր էր , թէ ոչ ոճագործը զայն խնդ-
րելէ վերջ զիտմամբ օտարականի վրայ
պատկեցեցեր էին երեւի վրայ : Բնու-
թիւնը կատարուեցաւ , եւ տնեկակեալ
թէ սանդուխը այնչափ նեղ ու այնքան
ցից էր որ եթէ ինքնորեն ալ ինչպիսի
լար վրան չպիտի կրնար կենալ ու վար
պիտի զլտորէր . ուստի մեծ հաւանակա-
նութիւն կար որ խնդրելէ վերջ զիտը
հոտ տարած ըլլային :

Մտադարձեց թէ դատարանին մէջ
մէկը եւս կար միջնադար , 20 աս-
կան պատանի մը , սեւ մազերով ու սեւ
աչքերով , միակամուտ ու նիւթալ դէմքով ,
գաւառական տարաջ հագած ու ձեռքը
զօտիին վրայ ծալած . ձիւր ծուռ-
աչքերն արտասուակից , դատարանները կը
զիտէր : Հազիւ քանի մը բառ կրցաւ ըսել
իր անհակապիտ արտուածքը պահանջեալ
համար . ձայնը կը հնչեկուար , տկար ու
բարակ ձայն մը : Այս պատանին Մա-
տիւրուն էր . խնդիրներու արարներով
մարտերստեցած ասէին սղան որ Դո-
քաթիւն եկած էր իր օրոցը չտեսնող հո-
րը գերեզմանին վրայ աղօթելու եւ որ-
քին ու այրիին վրէժը պահանջելու ,
արեան գիրը :

Ընդհանուր դատարանը ամբաստանեալ-
ներուն համար մահու պատիժ պահանջեց ,
Դատարանին վճռով , Բեաղըտնի Կարա-
պետ ու Այվազ Յակոբ անպարտ արձակ-
ուեցան , իսկ մնացեալ երեքը դատա-
պարտուեցան 15 տարեալ բանտար-
կութեան :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՐ

Հեռագիրը ծանուց թէ Սպանիա մե-
ծած է Մարոքի առաջադիմութիւնները :
Վերջին թղթերով անուանած լրագրի-
ներուն մէջ տրուած տեղեկութիւնները
զուլակել կուտային այս վստահներ :

Սպանիոյ կառավարութիւնը մեծ ար-
հածութեան եւ վարձան մէջ մնացած
էր Մարոքի վեհապետին Մէլիլայի մօտ
ժամանելէն : Մարոքի վեհապետը բանա-
դասեց զրկած էր Մէլիլայի առջեւ .
բայց ընտել փոխ Սպանիոյ կա-
ռավարութեան փափուկ կացութիւնը ,
որ մէկ կողմէ կը փախալի կտրելի ե-
ղածին չափ շուտ լուծման մը հասնիլ ,
եւ միւս կողմէ հարկադրուած է ի նկատ
առնել Սպանիոյ հանրային կարծիքը , որ
տուգանքի եւ հիմնական խնդիրներու
վրայ ո եւ է բանակցութեան սկսելէ ա-
ռաջ կը պահանջէ վրէժը լուծել այն
թշնամանները զոր Բապիլները ըրին ըս-
պանական զորաւորին :

Սպանական մամուլին կատարած լե-
զուն ցոյց կ'ուրայ թէ կառավարութեան
պաշտպանները եւ Մարոքի վեհապետին
ձգձգումները մեծ տեղեկութեան յառաջ
բերած են , մանաւանդ որ Մարոքի վե-
հապետին պատուիրակները դադար մը կը
խնդրեն որպէս զի վեհապետը ժամանակ
ունենայ Բապիլներուն հետ բանակցելու
եւ սակէ զատ Մարոքի վեհապետը
պահել կոխել չուզեր տուգանքի պահանջ-
ման : Միւս կողմէ իսկ կը խնդրէ Սպանիայէն
որ դադարեցնէ Աւրաշի ամրոցին շինու-
թիւնը , հանդարտեցնելու համար Բա-
պիլներու զրգուծութիւնը : (Մէլիլայի կողմ
ձգեցեալ օտ պարտադան որ Սպանիա-
ցիները իրենց Մէլիլա բերդաբաղաւթին
չուրջը նոր ամրոց մը կառուցանելու
ձեռնարկեցին , ինչ որ Բապիլներուն զայ-
րոյթը զրգուցեալ եւ տեղի տուաւ անոնց
յարձակման)

Այս լուրերը Մարոքի մէջ մեծ յու-
զում առաջ բերին : Մամուլը կը խնդրէ
որ Մէլիլայի զորքերուն հրամանատար
Մախիա զօրավարը ծանր հարուած մը
տայ Բապիլներուն , եւ յետոյ բանակ-
ցութեանց սկսուի :

Ա Ն Գ Լ Ի Ա

Պ. Մաք Բարբէնի առաջադիմութեան
ընթացիկութեամբ , որ ընթացիկութեան
իրաւունքը կը շարունակեն զիւղական
խորհուրդներուն ընտրութեանց համար ,
Խորհուրդարանին մէջ բաւական կնճառով վի-
ճակ մը առաջ եկած է : Այդ ընթացիկու-
թեան վրայ , կառավարութիւնը , որ հա-
կառուած էր Մաք Բարբէնի առաջադ-
րութեան , պարտք համարեց նկատողու-
թեան անոնք զայն եւ մինչեւ իսկ Երեւո-
ւոյն փոխանաց ժողովին զիտարարութիւններէն
անդին ալ անցաւ : փոխելով զիւղական
խորհուրդներու մասին ներկայացուցած օ-
րինագիծը , փոփոխութիւն մը որ ամառ-
նացեալ կիններուն ընթացիկութեան իրաւ-
ունքը կատարող ոչ միայն զիւղական խոր-
հուրդներուն , այլ քաղաքային եւ նա-
հանգիսի ընտրութեանց համար :

Ընդդիմադիր կառավարութիւնը , որուն
մէկ մասը ընթացիկութեան էր Մաք Բարբէնի
կառավարութիւնը , այս օր կը ըզրոյթէ այդ
օրէնքին չափազանց լայն զործարարու-
թեան դէմ , ըսելով թէ հետեւանք պիտի
ըլլայ զի անոնք կանանց ընթացիկու-
թիւնը երեսփոխանական ընտրութեանց
մէջ , բարենորոգում մը որուն համար
երկիրը զեռ բաղրովին հասուցած չէ ,
Հաւանական է որեւի՞ն որ այդ զիւղա-
կան օրինագիծը մեծ պայքարի մը տակ
այս կանանց իրաւունքներուն պաշտ-
պաններուն եւ հակառակորդներուն մի-
ջեւ , եւ ալ վերջիններն ամէն ջանք
պիտի ընեն նախադիմութիւնը տապալե-
լու համար այս խնդրին մէջ :

ԿԵՆՏՐՈՆԿԱՆ ԱՓՐԻԿԷ

Յրահանական մամուլը մեծ աղմուկ կը
բարձրացնէ զայնադիր մը մասին զոր եւ-
րոնց մէջ ասորադարձ են Անգլիա եւ
Գերմանիա եւ որով իրենց մէջ կը բաժ-
նեն Կեդրոնական Աֆրիկէի զանազան
երկրները , Չատ լճին դրացի , առանց
այս մասին լուր մը իսկ առաւ Յրահա-
նայի :

Արդ , Ֆրանսական լրագրիները կ'ը-
սեն հիմա թէ Յրահան անխառն իրա-
ւունքներ ունի այդ երկրներուն վրայ ,
իրաւունքները զոր ձեռք բերած են բազ-
մաթիւ Ֆրանսացի երկրախնայներ : զա-
նազաններ կ'ըսելով ընդի զիւղականներուն
հետ : Թա՛ւ կ'ըսէ որ Ֆրանսական կառա-
վարութիւնը անշուշտ թող չպիտի տայ
որ այդպիսի անորոշութիւն մը զոր-
ծուի իրեն նկատմամբ եւ օտարակա-
ր ամբարապ պիտի ըզրոյթէ :

Թա՛ւ , խօսելով այդ յօդուածներուն
վրայ , կ'ըսէ որ եթէ Յրահան հակառակ
եղէ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ՝ Աֆրիկէի
մէջ , պատճառ պիտի ըլլայ որ Անգլիոյ եւ
Գերմանիոյ միջեւ եղած կապերը օտարու-
նան : Անգլիական մամուլը չուզեր ճանչ-
նալ Յրահանայի իրաւունքները այդ աֆ-
րիկեան երկրներուն վրայ :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԵՌԱԳԻՆՆԵՐԸ

Բարիք , 26 նոյեմբեր

Պ. Դադիմի-Բեռնի եւ Պ. Շառլ Տիւ-
րիւի չուղեցին ընդունիլ նոր նախադ-
րութիւնը կազմուելու պաշտօնը : Պ. Դա-
նո յետոյ խորհրդակցեցաւ Պ. Մէլիլի
հետ :

Նախարարական տաքնապը մէկ քանի
օր պիտի տեւէ :

Մատրիտ , 26 նոյեմբեր

Մարէշալ Մարդինէզ Գաւառ Մէլի-
լայի զօրքերուն հրամանատարութիւնը
ստանձնեց : Այս օրոյումը ընդունուեցաւ
մեծ խանդավառութեամբ :

Լոնտոն , 26 նոյեմբեր

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ , Պ. Կը-
լատթոն , հարցման մը պատասխանելով ,
յայտարարեց թէ 1894ի ելմտացոյցին մէջ
խոշոր դուստր մը նշանակուած է նոր
մարտանաւերու շինութեան համար :

Համո , 27 նոյեմբեր

Երեսփոխանաց ժողովին նախագահ
Պ. Մանարէլի ընդունեց նոր նախադ-
րութիւնը կազմուելու պաշտօնը : Կ'ըսուի
թէ իր յայտարարութեան մէջ զիւղա-
կան պատերազմական ելմտացոյցին մէջ :

Սոֆիա , 26 նոյեմբեր

Ալեքսանտր Իլյանին մարմինը ընդող
կառավարուելու կէս օրէն երկու ժամ ետը
Սոֆիա հասաւ : Կայարանին մէջ հաւաք-
ուած էին Ֆէրիտինտի իլյանը , հիւպա-
տաններ , նախարարներ , երեսփոխանե-
րը , Պոլկարայի ամէն քաղաքներէն
պատգամաւորութիւններ : Դադարը ան
թափուրով տարուեցաւ Սվէզի Գրաւ մայր
եկեղեցին եւ յետոյ Ս. Գեորգի մատուռը ,
որ պիտի թաղուի : Ամենաբնիկ խոր
օրատուութիւն կը տրէր Բոլոր զա-
ղաքը սուգի մէջ էր :

Բեդրպուրկ , 27 նոյեմբեր

Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը մաս-
դիր է առեւտարական սկնտիք մը
կազմել՝ «Բեդրպուրկ զործարաններու միտ-
թիւն» անունով :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տիգրանակերպի առաջնորդական
տեղապահ Տ. Յարութիւն քահանայ
Պատրիարքարան հեռագիր մը ու-
ղելով կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն
Գաւառական ժողովը վիճակին ա-
ռաջնորդ ընտրած է Տ. Վահան Վ.
Եղեանին :

Կը լսենք թէ Բերայի թաղային

խնամակալութեան ատենապետ ճար-
տարապետ Աղանուր Յովնանէս էջի-
ան հրամանատարութիւն ունենալով նոր
չէնքին կառուարման դործին մէջ
պարտքերու բարձուի յանձնաժո-
ղովին հետ հրաժարական տուել է
իր պաշտօնէն :

Տնտեսական խորհրդին որոշու-

մին համաձայն Հովնանէս Ղալար
էֆենտի Սամաթիա գնաց ճարտա-
րապետի մը ընկերակցութեամբ եւ
նոր թաղի դպրոցին շէնքը քննեց :
Գննիչները շէնքին վիճակը խախտ
կը գտնեն եւ նորոգութեան հարկը
անհրաժեշտ կը համարին :

Բուսէի Հիւարի թաղական խոր-

հուրդը գնանապետին հետ անհա-
մաձայնութիւն ունենալով խնդիր
տեղեկագրած է Պատրիարքարան :
Գաղ , ժողովը դործը յանձնած է

ԹԵՐԹՈՆ «ՀԱՅԻՆԵՐ»Ի (28)

Յ. Օ Պ Ե Ր

ԱՄՈՒՄԱՅՆՈՂ ՄԸ

—Կը հասկնամ որ զիտ տնեկակներ
կը դարձանք տիկին : Իրաւ է որ ան-
խորժ քան է մէկէն ի մէկ դէմք տեսնել
այն մարդը , զոր օպանելու տուած եւ
ու զոր առ յառաջ թողուած կը կարծես :
—Ո՛հ , ես չէի . . . Ես չէի ուղիւր :
—Եթէ դուք չէիք , ձեր ազնիւ մոյ-
րն էր . յարգանքներ , տիկին :
—Ես աղիւրիս քաղաքայիններ , վատ
զի կ'ուզէիք օպանել զայն :
—Հարկաւ պիտի օպանէի , եւ եթէ
մեծած ըլլար՝ շատ մը արքունիներ չպիտի
թափէին :
—Հիմա ըլլօրէն խօսինք , ինչ կ'ու-
զէիք , Էւէ՛ք . . . Ինչ հասուցում որ
կ'ուզէիք՝ պատրաստ ենք տալու :
—Ժան էյրօլ ուսերը ցնցեց եւ զգու-
նօք նայեցաւ գէր կնիւ :
—Եստայ Անթոնիի դառնալով ըսաւ .

—Բայց , տիկին , դուք հոտ ինչ էք .
Մալկարտի կոմսին հարձն էք թէ կնիւ :
—Ինչն եմ :
—Ամառնացա՞ք :
—Աւա՛ղ . . . այր :
—Շատ աղիւր : Ես թիւնը չէր բա-
ւեր եւ հա՛ն հիմա ալ երկայն եղաւ :
—Բայց մենք ձեզ մեռած կը կարծե-
ինք , առարկեց Տիւ . Լաֆար :
—Շիտակը շնորհաւորութեանց ար-
ժանի էք : Ոճագործութեան մէջ նա-
խապաշարուած այնքան զերծ ըլլալն ի-
րաւցնէ գեղեցիկ բան է :
—Լա՛ւ , պարտն , շուտ ըսէ՛ք , ինչ
կ'ուզէիք :
—Իմա մը չեմ ուղիւր :
—Սակայն հարկաւ նպատակ մը ու-
նէիք որ այս տեւը տաք :
—Ապուստոս ճարելու օտարական ըլ-
լալով՝ հաւանեցայ Մալկարտի կոմսին
քարտուղարն ըլլալ , առանց գիտնալու
որ կոմսը կնոջս ամուսնին ըլլալու պա-
տեն ունի :
—Վա՛յ , դո՛ւք էիք . . . միմիջեւ
նախկին ամուսնացնողը : Ինչ օր է , չա-
րիքն անդամաւորել է եւ քանի որ մեր
բաղդը ձեր ձեռքն է , ձեր պայմաններն
առաջարկեցէք մեզ եւ պարտաւոր տեղը

խեղճ աղիւր մի շարժեք : Տեսէ՛ք ինչ
պէս կը տուտալի , յարեց ցուցնելով
Անթոնի , որ յուսահատութեան թե-

